

หลักสุจริตธรรมกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2569*

THE PRINCIPLE OF INTEGRITY IN THE ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES, B.E. 2569

นเรศ ฤทธิเดช¹, นภัสดา ลิ้มปิเจริญ², กฤษกร แก้วประเสริฐ³

Naret Ritthidej¹, Napasadon Limpicharoen², Kritchaporn Keawprasert³

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
²โรงเรียนอนุบาลนครบุรี, ³โรงเรียนบ้านดอนพราหมณ์

¹Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

²Anubankhonburi School, ³Bandonpram School

Corresponding Author E-mail: naret200430@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ควบคู่กับการประยุกต์ใช้หลักสุจริตธรรม 3 ในพระพุทธศาสนา ได้แก่ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม และโปร่งใส โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเลือกตั้งเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจ อธิปไตยได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศ สร้างความชอบธรรม ทางการเมือง และเป็นวิธีการเปลี่ยนผ่านอำนาจโดยสันติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร พ.ศ. 2569 มีลักษณะสำคัญคือการใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ เพื่อเลือกผู้แทนแบบแบ่ง เขตและแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการทุจริตและการขาดจิตสำนึกทางการเมืองยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ ต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการเลือกตั้ง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การนำหลักสุจริต ธรรม 3 มาประยุกต์ใช้สามารถช่วยยกระดับคุณภาพของการเลือกตั้งได้ โดยกายสุจริตช่วย ให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่กระทำการทุจริต วจีสุจริตช่วยลด

*Received March 21, 2026; Revised April 12, 2026; Accepted April 18, 2026

การเผยแพร่ข้อมูลเท็จหรือการใส่ร้ายทางการเมือง และมโนสุจริตช่วยส่งเสริมเจตนาที่บริสุทธิ์ในการเลือกผู้แทนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองของประชาชน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเลือกตั้งที่สุจริต การประยุกต์หลักสุจริต 3 ทางพระพุทธศาสนากับกระบวนการทางการเมืองจะช่วยเสริมสร้างธรรมาภิบาล ลดปัญหาการทุจริต และเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเลือกตั้ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: สุจริตธรรม; การเลือกตั้ง; สมาชิกผู้แทนราษฎร; การเมืองเชิงคุณธรรม

Abstract

This article aimed to examine the importance of the election of Members of the House of Representatives within Thailand's democratic system, alongside the application of the Threefold Honesty Principles *Sujjarita* 3 in Buddhism, namely physical honesty *kāya-Sujjarita*, verbal honesty *Vacī-Sujjarita*, and mental honesty *Mano-Sujjarita* to promote free, fair, and transparent elections. The study employed a documentary research method, reviewing relevant academic works and literature. The findings indicated that elections were a fundamental mechanism that allows citizens, as holders of sovereign power, to participate in determining the direction of national administration, to establish political legitimacy, and to ensure peaceful transfers of power. The 2569 election of Members of the House of Representatives was characterized by the use of two ballots: one for constituency representatives and another for party-list representatives, reflecting systematic public participation. However, electoral corruption and a lack of political awareness remained significant challenges to the credibility of the electoral process. The study further revealed that applying the Threefold *Sujjarita*, principles will enhance the quality of elections. *kāya-Sujjarita*, physical honesty, encouraged citizens and stakeholders to comply with the law and refrain from corrupt practices. *Vacī-Sujjarita*, verbal honesty

helps prevent the dissemination of misinformation and political defamation. Mano-Sujjarita, mental honesty promotes pure intentions in selecting representatives for the common good. In addition, the development of laws, strict law enforcement, and the promotion of political awareness among citizens were crucial factors in supporting clean elections. In conclusion, integrating Buddhist ethical principles with political processes can strengthen good governance, reduce corruption, and enhance public trust in the electoral system, ultimately contributing to a stable and sustainable democratic development in Thailand.

Keyword: Integrity; Election; House of Representatives; Ethical Politics

บทนำ

ในช่วงก่อน พ.ศ. 2475 มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงมาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่นับถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาเกือบเก้าทศวรรษแล้ว ดังนั้น การเสริมสร้างบ้านเมืองสุจริต จึงต้องเริ่มต้นการมีความเข้าใจในระบบการเมืองนี้ว่าที่มาและความสำคัญอย่างไร กว่าที่บ้านเมืองจะดำเนินมาถึงยุคสมัยปัจจุบัน นอกจากระบบการเมืองการปกครองแล้ว ด้วยบริบทด้านสังคมอื่น ๆ รวมทั้งอิทธิพลของศาสนาและวัฒนธรรมทั้งของที่มีอยู่ดั้งเดิม และการไหลเข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ทำให้เกิดการจัดระเบียบของสังคมที่นำมาสู่ แนวทางของการประพฤติปฏิบัติที่ดีในการอาศัยอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2565)

หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จะคล้ายคลึงกัน แต่กระบวนการและวิธีการหรือระบบในการเลือกตั้งของแต่ละประเทศ มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ตามแต่ความต้องการ ความเหมาะสมกับสภาพ การเมืองและสังคมของประเทศนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระบบในการ เลือกตั้งจึงควรศึกษาจากประเทศที่เป็นแม่แบบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในระบบต่าง ๆ (กิจบติ ก้องเบญจกุล, 2562) การเลือกตั้งเป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลผู้ที่จะเข้าไปทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตย

แทนตน ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศทั่วโลก นับว่าเป็นเงื่อนไขพื้นฐานประการสำคัญ ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งระบบหรือวิธีการในการเลือกตั้งของแต่ละประเทศก็มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ตามแต่ความต้องการความเหมาะสม กับสภาพทางการเมืองและสังคมของประเทศนั้น ๆ จึงเป็นการสมควรที่จะให้เกิดความ สนใจและศึกษาว่า การเลือกตั้งมีหลักการพื้นฐานและความสำคัญอย่างไร เพื่อให้เกิดความ เข้าใจในการเลือกตั้งที่ถูกต้อง และนำไปสู่การปฏิบัติจริงในที่สุด อันจะเป็นส่วนสำคัญอย่าง ยิ่งในการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง พร้อมทั้งส่งผลให้การเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป (ธเนศพล ธนบุญยวัฒน์, 2564)

เมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2568 ส่งผลให้สภา ผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 สิ้นสุดลงในวันที่ 12 ธันวาคม 2568 คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จึงได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ คือ ชุดที่ 27 เป็นการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2569 ในช่วงก่อนการเลือกตั้งที่จะถึงนี้ พรรคการเมืองแต่ละพรรคต่างรณรงค์หาเสียงและนำเสนอนโยบายต่อประชาชนเพื่อที่ ผู้สมัครของพรรคการเมืองจะได้รับการเลือกตั้งให้ได้จำนวนมากที่สุด และเป็นแกนนำ ในการจัดตั้งรัฐบาล เพื่อนำนโยบายที่ได้หาเสียงไว้มาใช้ในการบริหารประเทศภายหลังการ เลือกตั้ง ซึ่งช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาสำคัญที่ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะได้ แสดงเจตจำนงในการกำหนดอนาคตของประเทศผ่านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยเลือกตั้งครั้งนี้จะใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ ได้แก่ บัตรสีเขียว สำหรับเลือก “คนที่ชอบ” ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และบัตรสีชมพู สำหรับเลือก “พรรคที่ชอบ” ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ฤชงค์ สุวรรณมณี, 2569)

ดังนั้นผู้เขียนจึงนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2569 เพื่อส่งเสริมให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริต โปร่งใส และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ โดยใช้หลักสุจริตธรรม ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2556) ได้กล่าวถึง หลักสุจริต 3 ประการ ประกอบด้วย 1. กายสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย 2. วาจาสุจริต คือ ประพฤติชอบ ด้วยวาจา และ 3. มโนสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยใจ ฉะนั้น หลักสุจริต 3 เป็นหลักสำคัญ ที่ช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม กายสุจริต ไม่ซื้อเสียงหรือกระทำความผิด

กฎหมายเลือกตั้ง วุฒิสภา วุฒิสภา วุฒิสภา ไม่ใส่ร้ายหรือเผยแพร่ข้อมูลเท็จในการหาเสียง และมโนสุจริต มีเจตนาบริสุทธิ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติ ประโยชน์ในการศึกษานี้ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความยึดถือคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความโปร่งใสในการหาเสียงและดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ส่งเสริมการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่สุจริต ลดปัญหาการทุจริต และสร้างความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย

หลักสุจริตธรรม 3

ในลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้แสดงความสุจริตแก่ภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย ในชาติก่อน ภพก่อน กำเนิดก่อน ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์สมათานในกุศลธรรม สมათานมั่นคงในกายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ในวสีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ในมโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ในการจำแนกทาน ในการสมათานศีล ในการรักษาอุโบสถ ในความเกื้อกูลมารดา ในความเกื้อกูลบิดา ในความเกื้อกูลสมณะ ในความเกื้อกูลพราหมณ์ ในความประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลและในกุศลธรรมอันยิ่งอื่น ๆ เพราะตถาคตได้ทาสังสมพอกพูนกรรมนั้น ทำกรรมนั้นให้ไพบูลย์แล้วหลังจากตายแล้วตถาคตจึงไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ครอบงำเทพเหล่าอื่นในเทวโลกนั้นด้วยฐานะ 10 คือ อายุทิพย์ วรรณะทิพย์ ทุกขทิพย์ ยศทิพย์ ความเป็นใหญ่ทิพย์ รูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ โภกฐิพย์ ภูมิจิตจากเทวโลกนั้นแล้ว มาสู่ความเป็นอย่างนี้ (ที.ปา. (ไทย) 11/201/163-164) ในอัครัญสูตร ได้แสดงเรื่องการประพฤติสุจริต เป็นต้นว่า แม้กษัตริย์ผู้ประพฤติกายสุจริต วุฒิสภา วุฒิสภา วุฒิสภา มีความเห็นชอบ และการชวนผู้อื่นให้กระทำตามความเห็นชอบ เพราะการชวนผู้อื่นให้กระทำตามความเห็นชอบ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ แม้พราหมณ์ แม้แพศย์ แม้ศูทร แม้สมณะผู้ประพฤติกายสุจริต วุฒิสภา วุฒิสภา วุฒิสภา มีความเห็นชอบ และชักชวนผู้อื่นให้ทำตามความเห็นชอบ เพราะการชักชวนผู้อื่นให้ทำตามความเห็นชอบ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ (ที.ปา. (ไทย) 11/136/100)

ดังนั้น พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) (2558) ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ได้ให้ความหมายของคำว่า สุจริต แปลว่า สุจริต ความสุจริต

ความประพฤติ สุนทร จริต จรณมสสาติ สุจริต กรรมที่มีการประพฤดี (สุ+จริต) หลักสุจริต 3 คือ 1. ประพฤติชอบด้วยกาย เรียกว่า กายสุจริต 3 ประการ ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม 2. ประพฤติชอบด้วยวาจา เรียกว่า 4 ประการ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ และ 3. ประพฤติชอบด้วยใจ เรียกว่า มโนสุจริต 3 ประการ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายเขา เห็นชอบตามคลองธรรม (ช.ธ. (ไทย) 25/65/421)

สรุป หลักคุณธรรมที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริต ความโปร่งใส และความถูกต้องชอบธรรมในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลในสังคม โดยมุ่งให้เกิดความยุติธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สุจริต 3 เป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างบุคคลและสถาบันทางสังคม นอกจากนี้ยังเป็นหลักที่ช่วยป้องกันการทุจริตและการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การยึดถือสุจริต 3 ทำให้การตัดสินใจและการกระทำเป็นไปตามหลักศีลธรรมและกฎหมาย สุจริตธรรมมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสของระบบการบริหารประเทศ การปลูกฝังสุจริตธรรมให้กับประชาชนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีคุณธรรมและความยั่งยืน

ความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จรุงวิทย์ ภุมมา (2564) ได้ให้สัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น เพื่อให้การเลือกเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนและบรรลุนิติวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศจึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงหรือปฏิรูประบบและกระบวนการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ การเลือกตั้งมีความสำคัญ ดังนี้ 1. เป็นการเลือกตั้งผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่จะมาทำการปกครอง 2. เป็นกลไกเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ 3. สร้างความชอบธรรมทางการเมือง 4. ลดความตึงเครียดและความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม 5. ทำให้เกิดบูรณาการ

ทางการเมือง และ 6. ทำให้เกิดการระดมมวลชนเข้าสู่กระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในลักษณะของความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดี

การเลือกตั้งไม่ได้มีความสำคัญแค่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นประชาธิปไตยในสังคมนั้น ๆ แต่ยังสะท้อนความคิดและความต้องการของประชาชนผ่านการสรรหาที่ประชาชนได้เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของตัวเอง โดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. การเลือกตั้ง เป็นวิธีการที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตามหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนใช้ตัวแทนของตนที่ได้มาจากการเลือกตั้งนั้นไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภาและในคณะรัฐบาล

2. การเลือกตั้งเป็นวิธีการที่ใช้เปลี่ยนอำนาจการปกครองที่ทันสมัยและเป็นอย่างสันติ ซึ่งแตกต่างจากมนุษย์ในสมัยโบราณที่ใช้กำลังใช้อาวุธเข้าต่อสู้กัน

3. การเลือกตั้งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร เมื่อรัฐบาลไม่สามารถบริหารประเทศหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชน ได้ก็จะคืนอำนาจให้ประชาชน ด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎร และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เพื่อให้ประชาชนตัดสินใจ

4. การเลือกตั้งเป็นวิธีที่จะทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นที่ได้รับเลือกตั้งได้เข้ามาใช้อำนาจในการบริหารประเทศ (ชยพล ธาณินวัฒน์, 2562)

สรุป การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศผ่านการเลือกผู้แทนเข้าสู่ระบบการเมือง การเลือกตั้งยังเป็นกระบวนการเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนกับนโยบายสาธารณะ และช่วยสร้างความชอบธรรมทางการเมืองแก่รัฐบาล ทั้งยังเป็นวิธีการเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมืองโดยสันติ หากผู้แทนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชน การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกพื้นฐานที่สะท้อนอำนาจของประชาชนและความเป็นประชาธิปไตยของสังคม

กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากการที่นายกรัฐมนตรีได้มีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2568 เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศ ดังนี้

1. กำหนดให้วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 17.00 นาฬิกา เป็นวันเลือกตั้ง

2. กำหนดให้วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2568 ตั้งแต่เวลา 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 16.30 นาฬิกา เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด

3. กำหนดให้วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2568 ระหว่างเวลา 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 16.30 นาฬิกา และวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2568 ระหว่างเวลา 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติจะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูมวายุภักษ์ ชั้น 4 และห้องประชุมวายุภักษ์ฮอลล์ชั้น 5 โรงแรมเซ็นทารา ไทฟ์ ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (ราชกิจจานุเบกษา, 2568)

ในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน ดังนี้

1. มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 เขต ๆ ละ 1 คน รวม 400 คน ใช้รูปแบบเขตเดียวเบอร์เดียว ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละ 1 คะแนน โดยจะเลือกผู้สมัครผู้ใดหรือไม่เลือกผู้สมัครใดก็ได้ (ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุด และมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในเขตนั้น หากมีผู้สมัครได้รับคะแนนสูงสุดเท่ากันหลายคนให้ใช้วิธีจับสลาก)

2. มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้พรรคละ 1 บัญชี มีจำนวนไม่เกิน 100 คน โดยรายชื่อต้องไม่ซ้ำกับผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2568)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1. ก่อนการเลือกตั้ง ประกอบด้วย 1.1 ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ/จัดเตรียมบัตรประชาชนหรือบัตรอื่น 1.2 ศึกษาระบบ/วิธีการเลือกตั้ง/ขั้นตอนลงคะแนนเลือกตั้ง 1.3 ร่วมรณรงค์/เชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 1.4 ติดตามการหาเสียง/ศึกษาข้อมูลผู้สมัคร นโยบายพรรคการเมือง และ 1.5 สอดส่องดูแล เฝ้าระวังการทุจริตการเลือกตั้ง
2. ในวันเลือกตั้ง ประกอบด้วย 2.1 ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพรู้เท่าทัน 2.2 สังเกตการณ์การทำหน้าที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และ 2.3 สังเกตการณ์การลงคะแนน/นับคะแนน และ
3. หลังการเลือก ประกอบด้วย 3.1 ติดตาม ตรวจสอบการทำงานของผู้แทน และ 3.2 ศึกษาหาข้อมูล เพื่อรู้เท่าทันการเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2568)

สรุป กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกลไกสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ในสถานิติบัญญัติ กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การกำหนดเขตเลือกตั้ง การรับสมัครผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง การลงคะแนนเสียง และการประกาศผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้ การดำเนินการต้องเป็นไปตามหลักความสุจริต เทียงธรรม และโปร่งใส เพื่อสะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง ผลลัพธ์ของการเลือกตั้งจึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดตั้งรัฐบาลและการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ

การส่งเสริมการเลือกตั้งที่สุจริต

การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์เป็นไปตามตัวบทกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง ปราศจากการใช้อิทธิพลทางการเมืองทางเศรษฐกิจ และสถานภาพสังคม เช่น นักการเมืองหรือข้าราชการที่อยู่ในตำแหน่งใช้อำนาจหน้าที่ของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนสนับสนุนหรือใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ของราชการในการหาเสียง หรือผู้ที่มีกำลังทางเศรษฐกิจเข้มแข็งกว่าใช้เงินทองทุ่มเทหาเสียง หรือซื้อคะแนนเสียงเพื่อตนเองหรือสนับสนุนผู้สมัครที่ตนเองสนับสนุน นอกจากนี้การต่อสู้แข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะต้องเป็นไปอย่างอิสระภายในขอบเขตและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีพื้นฐานอยู่บนความยุติธรรมและความเสมอภาค (จรุงวิทย์ ภุมมา, 2564) การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองของประชาชน การรู้เท่าทันสื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยการทุจริตและเพิ่มความไว้วางใจต่อกระบวนการและผลการเลือกตั้ง หากสังคมไทยสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง การเลือกตั้งปี 2569 จะไม่เพียงเป็นการแข่งขันทางการเมืองที่โปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นก้าวสำคัญในการฟื้นฟูความเชื่อมั่นและความชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตยไทยในสายตาของประชาชนอีกครั้ง (ปฐวิชัย วัฒนสุข, 2568)

การพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีความสอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ ได้กำหนดบทลงโทษของผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชน

ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้ง ห้ามรับเงินหรือขายเสียงเพื่อแลกกับการลงคะแนน หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 – 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 10 ปี หากผู้ที่ขายเสียงแจ้งเบาะแสต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง “ก่อนถูกจับกุม” ไม่ต้องรับโทษและไม่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 101 ประกอบมาตรา 164 (iLAW, 2026)

การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองนั้น ต้องประกอบด้วยหลักสุจริต 3 คือ การประพฤติดี หมายถึง การทำความดี การไม่ทำความผิด การทำสิ่งที่ดีงาน จัดเป็น 3 อย่าง คือ 1. กายสุจริต การทำความดีทางกาย 2. วาจาสุจริต การทำความดีทางวาจาหรือการพูดดี 3. มโนสุจริต การทำความดีทางใจ กล่าวคือ สุจริตทั้ง 3 อย่าง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กุศลกรรมบถ แปลว่า ทางทำกรรมดีหรือทางดี ผู้ประพฤติย่อมได้รับผลดี เพราะสุจริต

เป็นเหตุให้เกิดความสุขกาย สบายใจ ผู้ประพาสสุจริตทั้ง 3 อย่างนี้ย่อมได้รับผลดี 5 อย่าง คือ 1. ตนดีเตียนตนเองไม่ได้ 2. ผู้รู้ใคร่ครวญแล้วสรรเสริญ 3. ชื่อเสียงอันดี ย่อมฟังขจรไป 4. ตายอย่างมีสติ 5. ตายแล้วไปเกิดในสุคติภูมิ ดังนั้น ผู้ศึกษาควรสนใจในการกระทำความดี ละเว้นความชั่วให้เด็ดขาด เพราะว่าความดีให้ผลเป็นความสุข ความชั่วส่งผลให้ได้รับความทุกข์ (คณะสงฆ์และรัฐบาล, 2558)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2569 มีผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่อยู่ 3 ประการที่ครอบคลุม ดังนี้ 1. จัดให้มีการเลือกตั้ง คือ ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง ทั้งการเลือกตั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ 2. สืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัย คือ สืบสวน ไต่สวนและวินิจฉัย ส่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ การสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครและสมาชิกสภาที่กระทำความผิดกฎหมายการเลือกตั้ง และ 3. ออกกฎหมาย คือ ออกกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2569)

2. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องมีการสังกัดพรรคการเมือง ตามมาตรา 41 (3) แห่งราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลาเก้าสิบลวันดังกล่าวให้ลงเหลือสามสิบวัน” และมาตรา 43 “ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องเป็นผู้ซึ่งพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกส่งสมัครรับเลือกตั้งและได้รับการสรรหาตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยจะสมัครรับเลือกตั้งเกินหนึ่งเขตมิได้ และต้องไม่เป็นบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ” (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ทั้งในแบบบัญชีรายชื่อ ตามมาตรา 73 แห่งราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 “ห้ามผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือบัญชีรายชื่อของ

พรรคการเมืองใด หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” (ราชกิจจานุเบกษา, 2566)

3. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย 1. มีสัญชาติไทย ถ้าแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี 2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง และ 3. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2568)

ดังนั้น การเลือกตั้งต้องนำหลักสุจริต 3 มาประยุกต์มีความสอดคล้องกับ อธิติยา อัชชาศัย และคณะ (2567) ผลการศึกษาพบว่า หลักสุจริต 3 ประกอบด้วย 1. หลักกายสุจริต ประชาชนเตรียมตัวโดยศึกษาข้อมูลก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยการตรวจสอบความประพฤติของตัวแทนที่เลือก 2. หลักวจีสุจริต ประชาชนได้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของตนเอง และปฏิบัติตามกฎหมายและระบอบประชาธิปไตย และ 3. หลักมโนสุจริต ก่อนเลือกตั้งประชาชนได้คิดแยกแยะคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยเลือกผู้ที่มีความประพฤติดี และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

สรุป การส่งเสริมการเลือกตั้งที่สุจริตจำเป็นต้องอาศัยทั้งหลักกฎหมายและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้กระบวนการเลือกตั้งดำเนินไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม และปราศจากอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม การพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด รวมถึงการกำหนดบทลงโทษต่อการทุจริตเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองความเป็นธรรมของการเลือกตั้ง ขณะเดียวกัน การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนและการรณรงค์ไม่ซื้อสิทธิขายเสียงจะช่วยลดพฤติกรรมทุจริตและเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เมื่อประชาชนมีความรู้ทางการเมืองและรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจะนำไปสู่ความชอบธรรมของรัฐบาลและความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยในระยะยาว

สรุป

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งผลให้การเลือกตั้งกลายเป็นกลไกสำคัญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยในการกำหนดทิศทางการบริหาร

ประเทศ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง เชื่อมโยงความต้องการของประชาชนกับนโยบายสาธารณะ และเป็นวิธีการเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมืองโดยสันติ นอกจากนี้ การนำหลักสุจริต 3 ในพระพุทธศาสนา ได้แก่ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเลือกตั้งจะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ โปร่งใส และยุติธรรม ทั้งในด้านการกระทำ การสื่อสาร และเจตนา การเลือกตั้งที่สุจริตจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ เมื่อประชาชนมีความรู้ทางการเมือง รู้เท่าทันสื่อ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง ก็จะช่วยลดการทุจริตและเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการเลือกตั้ง อันนำไปสู่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงและยั่งยืนของสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

กิจบดี ก้องเบญจภูษ. (2562). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 7).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะสงฆ์และรัฐบาล. (2558). *หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.

จรุงวิทย์ ภูมมา. (2564). *การเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งกับทิศทางการเมืองไทยในอนาคต*.

สืบค้น 13 มีนาคม 2569, จาก <https://shorturl.asia/s9FHD>

ชยพล ธาณินวัฒน์. (2562). *ความสำคัญของการเลือกตั้งและกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งปี 2562*. สืบค้น 14 มีนาคม 2569, จาก <https://shorturl.asia/ZSMdq>

ธเนศพล ธนบุญวัฒน์. (2564). *การเลือกตั้งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย*.

สืบค้น 11 มีนาคม 2569, จาก <https://shorturl.asia/VWD9B>

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวันเลือกตั้ง วันรับสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขต วันรับสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและสถานที่ที่พรรคการเมืองจะส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ. (2568, 15 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 142 ตอน 82 ก. หน้า 10.

- ปฐวิชัย วัฒนสุข. (2568). เลือกตั้งสุจริตเที่ยงธรรมทำไมสำคัญกับประชาธิปไตย. สืบค้น 16 มีนาคม 2569, จาก <https://shorturl.asia/tNSvg>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2556). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์แพรวแอนดิโฮม จำกัด.
- พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช). (2558). ศัพท์วิเคราะห์พจนานุกรมเพื่อการศึกษา พุทธศาสน์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561. (2561, 12 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 68 ก. หน้า 59.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566. (2566, 28 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 ตอนที่ 7 ก. หน้า 5.
- ภุชงค์ สุวรรณมณี. (2569). การตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 12 มีนาคม 2569, จาก <https://hdl.handle.net/20.500.14156/2009335>
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2568). คู่มือประชาชนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกทั่วไป (กรณียุบสภา) วันอาทิตย์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2569. สืบค้น 11 มีนาคม 2569, จาก <https://shorturl.asia/Vwp7m>
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2569). อำนาจหน้าที่ของ กกต. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. สืบค้น 11 มีนาคม 2569, จาก https://www.ect.go.th/ect_th/th/ect-roles
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2565). สุจริตชนเพื่อเสริมบ้านเมืองสุจริต. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- อติติยา อัชชาศัย และคณะ. (2567). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*. 7(6): 248-260.
- iLAW. (2026). เลือกตั้ง-ประชามติ 69 : เช็กข้อห้ามตามกฎหมายอะไรบ้างที่ห้ามทำ ผ่าฝืนจะมีโทษ. สืบค้น 16 มีนาคม 2569, จาก <https://www.ilaw.or.th/articles/56714>